AMMATTIOSAAMISEN KEHITTÄMISYHDISTYS

LAUSUNTO 19.10.2026

Sivistysvaliokunta
siv@eduskunta.fi

HE 213/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry kiittää sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Yleistä

AMKE pitää esityksen tavoitteita ja ehdotettuja muutoksia pääosin kannatettavina.

Oppivelvollisuuden suorittaminen nuorten työpajatoiminnassa

AMKE pitää kannatettavana mahdollisuutta hyödyntää nuorten työpajatoimintaa oppivelvollisuuden suorittamisessa. Työpaja voi olla tarkoituksenmukainen ympäristö erityisesti nuorelle, joka tarvitsee vahvaa tukea koulutukseen kiinnittymiseen ja sopivan jatkopolun löytämiseen. Oppivelvollisuuden laajentaminen on tuonut erityisesti ammatillisessa koulutuksessa esiin haasteita, joihin koulutuksen järjestäjät eivät pysty yksin vastaamaan. Ammatilliseen koulutukseen tulee yhä enemmän opiskelijoita, joilla on heikot perustaidot, puutteelliset opiskeluvalmiudet sekä terveyteen ja elämänhallintaan liittyviä ongelmia.

AMKE toteaa, että kahden kuukauden aika voi joissakin tilanteissa olla liian lyhyt toimivan jatkopolun rakentamiseen suhteessa opiskelijan elämäntilanteeseen nähden. AMKE huomauttaa, että esityksellä ei ole oppivelvollisuuden suorittamisen osalta juurikaan käytännön kannalta muutoksia nykytilaan verrattuna, kun aika on rajattu kahteen kuukauteen.

AMKE korostaa, että työpajatoiminnan hyödyntämisestä oppivelvollisuuden suorittamisessa ei saa seurata koulutuksen järjestäjille uusia rahoitus- tai järjestämisvastuita ilman niitä vastaavaa rahoitusta. Erityisen tärkeää on erottaa toisistaan tilanteet, joissa työpaja toimii koulutuksen järjestäjän käyttämänä oppimisympäristönä ja joissa nuori osallistuu työpajatoimintaan asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuun aikana ilman opiskelupaikkaa.

Oikeus matka- ja majoituskorvauksiin

Esityksessä majoituskorvausta tarkennetaan poistamalla viittaus monialaiseen ammatilliseen oppilaitokseen. Oikeus määräytyisi jatkossa etäisyyden perusteella lähimpään oppivelvollisen tutkintoon johtavaa koulutusta järjestävään ammatilliseen oppilaitokseen. Muutokset laajentaisivat myös oppivelvollisen oikeutta matkakorvaukseen, sillä oppivelvollinen on oikeutettu matkakorvaukseen, jos hän saa majoituskorvausta.

TUVA- ja TELMA-koulutuksessa oikeutta majoituskorvauksiin laajennettaisiin siten, että edellytyksissä huomioidaan myös koulumatkan kesto. Oikeus korvauksiin syntyisi, jos päivittäinen koulumatka nopeinta matkustustapaa käyttäen kestää yli kolme tuntia.

Majoitus- ja matkakorvaukseen oikeuttavan matkan laskentaperusteena käytettäisiin lähimmän monialaisen ammatillisen oppilaitoksen sijaan lähintä ammatillista oppilaitosta, jossa järjestetään oppivelvollisen valitsemaa tutkintoa. AMKE katsoo, että esitys on koulutuksen järjestäjien kannalta merkittävä ja voi tulla aiheuttamaan lisäkustannuksia. Erityisesti lisäkustannukset kohdentuvat tietyille alueille.

AMMATTIOSAAMISEN KEHITTÄMISYHDISTYS

LAUSUNTO 19.10.2026

AMKE pitää tärkeänä, että opintososiaaliset etuudet keskitetään opintotuen kokonaisuudistuksen yhteydessä esitetyn mukaisesti KELAan, jossa on näiden käsittelyyn toimivat hakuprosessit ja tarvittava osaaminen. Tämä edistäisi opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja keventäisi koulutuksen järjestäjien hallinnollista taakkaa.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen osatoteutukset

AMKE pitää TUVA-koulutuksen joustavuutta ja opiskelijoiden yksilöllisiä koulutuspolkuja tärkeinä. TUVA-koulutuksen osatoteutusten avulla voidaan parantaa koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia vastata opiskelijoiden erilaisiin tarpeisiin ja tukea siirtymiä tutkintokoulutukseen.

Esityksen mukaan koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa kaikkia TUVA-koulutuksen perusteiden mukaisia osia, tarvittaessa yhteistyössä muiden laissa tarkoitettujen tahojen kanssa.

Koulutuksen järjestäjä päättää TUVA-koulutuksen sisällöstä ja laatii suunnitelman koulutuksen toteuttamisesta. AMKE pitää tärkeänä, ettei sääntelystä muodostu koulutuksen järjestäjälle tosiasiallisesti nykyistä laajempaa järjestämisvelvoitetta. Vaikka esityksessä arvioidaan, ettei muutos aiheuta lisäkustannuksia, velvoite voi käytännössä edellyttää koulutuksen tarjonnan laajentamista tai uudenlaisen yhteistyön järjestämistä.

Oppivelvollisten ensisijaisuus opiskelijaksi ottamisessa

AMKE pitää oppivelvollisten aseman vahvistamista opiskelijavalinnassa lähtökohtaisesti perusteltuna. Oppivelvollisuuslaki edellyttää, että nuorelle löytyy opiskelupaikka. Esityksessä täsmennettäisiin säädöstä opiskelijaksi ottamisen osalta, ja oppivelvolliset asetettaisiin ensisijaisiksi yhteishaussa. AMKE katsoo olevan perusteltua, ettei säädöstä sovelleta jatkuvaan hakuun yhtä tiukasti, jotta voidaan varmistaa myös muiden ryhmien mahdollisuus päästä koulutukseen sekä turvata osaavaa työvoimaa alueellisesti.

Sääntelyä on edelleen täsmennettävä, jotta se toimii käytännössä tarkoituksenmukaisesti ammatillisessa koulutuksessa. AMKE esittää, että oppivelvollisten ensisijaisuus kytketään koulutuksen valintaperusteisiin siten, että ensisijaisuus koskee hakijoita, jotka täyttävät koulutuksen edellytykset.

Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja

Emma Holsti
asiantuntija

Lisätiedot: asiantuntija Emma Holsti, emma.holsti@amke.fi, 0404108814